

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2019-02-28
Besvaras senast
2019-03-06 kl. 12.00

Till statsrådet Annika Strandhäll (S)

2018/19:322 Sjukförsäkring som stöd i sorgprocessen

”Som när ljuset slocknar i trappan och handen följer i förtroende – den blinda ledstången som hittar i mörkret.” (Tomas Tranströmer)

Varje år drabbas människor av sorg när någon nära anhörig dör. Förmågan att hantera denna sorg är individuell. Sorg är sorg, men sorgen kan ha många olika ansikten. Att få rätt stöd är avgörande. En bra sorgprocess skapar förutsättningar för den sörjande att återgå till ett liv som känns både meningsfullt och bra.

Forskningen kring sorg visar med all önskvärd tydlighet att sorg, precis som en fysisk skada, är ett tillstånd som medför nedsatt arbetsförmåga men också att en återgång till normal funktionsnivå är möjlig. Jämförelsen mellan sorg och fysisk skada är dock starkt begränsad, då sorgprocessen är ytterst komplex. Längden och det sätt på vilken en sorgprocess hanteras är individuell.

I Arbetsförmågeutredningens slutbetänkande (SOU 2009:89) skriver man att sorg kan ”föranleda sjukdom, även om adekvata sorgereaktioner inte är, och kanske inte heller bör, betraktas som en sjukdom”. För den som arbetar i ett företag med kollektivavtal kan rätten finnas för en nära anhörig att få ledigt i tio dagar i samband med dödsfall. Om ytterligare ledighet krävs kan den sörjande ta ut semester, komplédigt eller bli sjukskriven. Sedan 2011 finns det även en så kallad sorgpeng i föräldraförsäkringen som är en ersättning för föräldrar som har mist sitt barn.

Organisationen Sams (Samarbete för människor i sorg) genomförde 2014 en enkät bland sina medlemmar. 85 procent svarade att de varit sjukskrivna på grund av sin förlust och sorg. Undersökningen visade att drygt hälften varit sjukskrivna på heltid och dessutom att man hade varit sjukskriven en period, börjat arbeta igen, för att sedan åter sjukskriva sig. Detta förvånar inte efter mina år som präst, där en del av min vardag har varit att vandra med människor i sorg.

Att tvingas att arbeta eller att bli sjukskriven är inte det stöd som sörjande behöver. Att bli sjukskriven för depression kan vidare påverka möjligheter till såväl jobb som försäkringar. Under 2015–2016 pågick ett projekt med flexibel sjukskrivning för personer i cancerbehandling i Västra Götaland. Bakgrunden var att det fanns signaler om att människor som ska behandlas för

cancer vill, trots sin sjukdom, arbeta de dagar eller timmar som de känner att de har ork för. I slutrapporten framgår att det i stora delar har varit positivt med möjligheten till flexibel sjukskrivning. Resultaten indikerar också att införandet av flexibel sjukskrivning inte lett till ökade genomsnittliga nettodagar. Under 2017 beslutade man att förlänga denna försöksverksamhet i Västra Götaland.

Kristdemokraterna har föreslagit ökad flexibilitet i sjukförsäkringen genom att de fasta stegen – 25, 50, 75 eller 100 procent – i bland annat sjukpenningen slopas. De fasta stegen är för stelbenta. Genom att göra sjukpenningen mer steglös ökar förutsättningarna för att ta i beaktande den individuella arbetsförmågan.

Konsekvensen av det korrekta konstaterandet att sorg inte är en sjukdom blir dessvärre att den sörjande som inte förmår att arbeta fullt ut inte heller kan sjukskrivas med annat än en sjukdomsdiagnos som depression. Ledstjärnan är att varje människa ska få jobba 100 procent av sin förmåga. När denna förmåga är nedsatt bör vi eftersträva effektiva sätt att hantera detta, som ger stöd för vederbörande att återfå sin fulla förmåga. En större flexibilitet i sjukförsäkringen skulle kunna vara ett sätt att ge de sörjande rätt stöd i sorgprocessen.

Med anledning av detta vill jag fråga statsrådet Annika Strandhäll:

Ser statsrådet ett behov av att möjliggöra en mer flexibel sjukförsäkring?

.....

Hans Eklind (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Anna Aspegren